

**ПРИЕМСТВЕННОСТ И АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА КОНФЕРЕНЦИЯТА
„БЪЛГАРИЯ В СВЕТОВНАТА ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ –
ДУХ И КУЛТУРА“**

*Даниела Василева, издателство „Данграфик“, председател на Сдружение
„България – дух и култура“*

Основаната през 1996 г. Варненска историческа конференция от варненския будител Димитър Боянов, подкрепен от археолога Иван Иванов (директор на Истор. музей) и Община Варна, вече 22 години в края на ноември събира талантиливи изследователи и вълнува своята вярна аудитория с представените над 30 доклади, документални филми, тематични изложби. В началните години този форум беше единственото място, където от трибуната можеха да се чуят абсолютно непознати истини за българската история, премълчавани или фалшифицирани години наред. По-голяма част от авторите на проучванията бяха хора с различни специалности – лекари, инженери, архитекти, филолози, философи и т.н., върху които не тегнеха идеологическите табути на официалната историческа наука и да загубят работата си. Така имахме възможност да научим за постиженията на българските държави преди Аспарухова България, да бъде опровергана лъжата за създаването на Дунавска България от ордата тюркоезични българи дошли от Азия, да чуем анализ на глаголицата като свещена азбука, изследванията за уникалния древен български календар, за древния произход на етнонима БЪЛГАРИ, за халколитната Варненска цивилизация, чиито постижения са в основата на Европейската цивилизация и т.н. Съвсем нови представи за духовния принос на българите в развитието на другите народи дадоха проучванията за орфизма, за ранното християнство по българските земи, богомилството, учението на Петър Дънов. Винаги през годините присъства и дълго премълчаваната тема за бежанските процеси след войните на Балканите, за големите военни победи на българската армия и нейните военачалници, за съдбата на

българските общности извън днешните ни граници – тема, която стана особено актуална напоследък и вече търси своето политическо решение.

Дългогодишната историческа конференция намери своето продължение и развитие в Пролетните дискусии, които провеждаме от 6 години в края на април. Там вниманието е насочено към по-конкретни теми и се дава по-голяма възможност като време за обсъждания и дискусии. Сложният финансов проблем при организиране на конференциите, свързан с разходите по пътуване и нощувки на участниците от други градове, с издаването на сборници с докладите наложи в началото на 2016 г. да регистрираме Сдружението „БЪЛГАРИЯ – ДУХ И КУЛТУРА“ и да потърсим финансиране като НПО. Учредители на сдружението сме същите хора, които правим конференцията – 9 учредители и още няколко присъединили се членове. Основната цел на Сдружението е проучване, популяризиране и опазване на културно-историческото наследство и неговото водещо място в европейската и световна история. През тази година спечелихме проект „Културно-историческо наследство“ към Община Варна и така успяхме да направим спокойно Пролетните дискусии, да представим чудесните книги на Мариана Мелнишка и Александър Геров „Къщите говорят“ от НБУ и д-р Весела Трайкова от ИИИ към БАН – „Ранното християнство, Юстиниан и Юстиниана прима“. В рамките на проекта беше издадена рекламна брошура „Културно-историческо наследство на Варна“, бяха проведени лекции със студенти от Колежа по туризъм по темите „Варненски халколитен некропол“ и „Архитектурно наследство на Варна“ с нашите лектори Славян Стоянов и Християн Облаков. Бяха организирани посещения на Историческия музей в Провадия и крепостта Овеч, Дуранкулашкия археологически комплекс и Зелен образователен център – гр. Шабла. През месец октомври по предложение на нашето Сдружение до кмета на община Шабла г-н Мариян Жечев направихме съвместна конференция в Зелен образователен център на тема „Шабленският край – перла в праисторическата цивилизация по Западното Черноморие и Долния Дунав“. Бяха изнесени 10 много интересни доклада, които се подготвят за издаване в сборник. Целта е да подкрепим общинското ръководство и жителите на Шабла в стремежа им да създадат музей на праисторическото наследство със световно значение, което се намира в този район.

При подготовката на конференциите ние търсим развитие и приемственост на основните въпроси от историческия и духовен път на българите през вековете, които са предмет на обсъждане тук през годините. Опитваме се да представим на нашата аудитория новоизлезлите книги, публикации на нови проучвания, археологически и други находки, дискусии в социалните мрежи, които да намерят присъствие в програмата на конференцията. Оказва се, че голяма част от темите, приковали вниманието ни през първите години на форума, намират отражение и развитие в десетки други конференции, радио и телевизионни предавания, което е много удовлетворяващо за нас. Въпреки това, много от обсъжданите основополагащи събития и хипотези не намират окончателен отговор в публичното пространство и подкрепа в българската историческа наука. Книгите на авторите, които участват в нашата конференция, сборниците с доклади запълват множество бели петна в българската историография. Имам предвид „Авитохол и Ирник. Начало на българската държавност“, „Българската идея и демосферата“, „Българското име в библейски времена“ и други на Светлозар Попов, монографията „Варна – праисторически център на металообработката“ на проф. Руси Русев, Йордан Бояджиев от ТУ, археолога Владимир Славчев, „Български празничен циклов календар“ на Таньо Танев и Ангел Манев, „Шумерски митове в българския фолклор“ на Светлозар Рулински, книгите на Спас Мавров, Петко Атанасов, Александър Мошев, Петко Добрев, Христо Буковски и много др. Водят се разгорещени спорове и в медиите, и в многобройните форуми в интернет, стига се до груби нападки и обиди между привържениците на различни становища, до очевидно тенденциозно манипулиране при коментиране на изворите – и

няма институция, която да даде обективно становище по спорните теми, което да влезе в учебниците по история. Един от големите въпроси е този за присъствието на българите на Балканите и тяхната роля за формиране на националните общности тук.

В тази посока беше темата на проведената преди месец пресконференция в пресцентъра на БТА, организирана от няколко единомишленици в своите изследователски цели – Андрей Ковачев и Ирена Янчева от Пловдив (които участват с доклади в тази конференция), Александър Мошев, Любомир Цонев от София. Ще цитирам част от коментара на Ирена Янчева, публикуван след пресконференцията под наслов „Нов поглед“:

- 1) Изследователските цели и намерения, които ни обединяват са следните: да се разчупи консерватизма при досегашния историографски стил на изложение; да се отворят нови теми, неработени досега или слабо познати; да се спре манипулативният подход при поднасяне на фактите и анализите, за да преоткрием нашата истинска идентичност. Тя от своя страна е свързана с въпросите за произхода на Българската общност, с траекториите на Българското етническо землище, с пътищата на развитие и трансформации на Българския етнос и непрекъсваемата приемственост на Балканите от най-дълбока древност до нашата съвременност. Целта ни е да потърсим истините за нас и нашите предци посредством сравнителни съпоставки с другите. Връщането към първоначалния процес на възникване предоставя и още една гледна точка – преосмисляне на постиженията на нашия етнос и културните влияния, които той завещава на други народи по един мирен път.

Това е един от актуалните аспекти, към който ще насочим вниманието си през следващите издания на конференцията, като продължим да привличаме за участие автори на проучвания в областта на етнологията и културологията.

Другата важна актуална тема е опазването на културно-историческото наследство. Годината 2018 е обявена от ЕС като година на културно-историческото наследство и това е повод да се насочат усилията на изследователите и на обществото към сериозните проблеми, които стоят за решаване в тази област. В своето изследване „Законът за културното наследство срещу културното наследство“ проф. Диана Гергова, учен с голямо международно признание, бие тревога за състоянието на културно-историческите паметници. „Кой и каква реална отговорност носи за състоянието на разпадащите се старини? Съществува ли постоянна грижа за старините ни, или тя е спорадична и под натиска на обстоятелствата, предизвиквана от сигнали и обществено недоволство? Възстановяване на историческата памет или заличаване на следите от драматичната ни история са изгражданите средновековни крепости с безлични каменни стени, докато многобройните църквици от османския период с уникални стенописи се разпадат? И не само те, а и много други по-древни и уникални паметници – праисторически селищни могили с най-древната архитектура от световно значение, тракийски гробници с уникални стенописи, средновековни манастири? Твърде много, почти неизброими са вече конкретните примери от изминалите години за съкрушителните, пагубни последици от заложените в законодателството принципи... Натрупаните казуси налагат приемането на неотложни промени в Закона за културното наследство и свързаните с него.“

Тази година българската и световната археология отбелязват 45 години от откриването на Варненския халколитен некропол през 1972 г., променил представите за зараждането на човешката цивилизация в световен мащаб. По този повод във Варненския археологически музей на 29 ноември ще бъде изложба със заглавие „Земята на златото“. Тя включва 10 броя акварели и техни работни скици, дело на варненския художник Петър Петров (1952-2013), собственост на неговото семейство. Акварелите са използвани като илюстрации в книгата „Земята на

златото“ с автор Иван Иванов (1944-2001) – човекът, проучил варненския халколитен некропол. Книгата е първото и единствено заглавие от замислената от Иван Иванов поредица от книги с популярен характер „Приказки на археолога“, която остава недовършена. Благодарение на акварелите, посетителите на изложбата ще могат да се пренесат в ежедневието на хората, обитавали бреговете на днешното Варненско езеро през праисторическата епоха. Миналата година на 21-та конференция аудиторията подкрепи писмото до кмета на община Варна от името на Варненската туристическа камара и Сдружение „България – дух и култура“, в което се настояваше да се предприемат необходимите стъпки за социализация на археологическия обект Варненски халколитен некропол. Получихме абсолютно неудовлетворителен отговор с мъгляви аргументи защо това няма как да стане, но усилията на варненската общественост в тази посока продължават.

При подготовката на следващите конференции ще продължим да държим във фокуса на вниманието си основополагащите теми от хилядолетната ни история и духовно развитие, като се стремим да бъдем в съзвучие и с актуалните теми, свързани с популяризиране и опазване на богатото българско културно-историческо наследство.